

INVENTARI
D'ARBRES SINGULARS I D'INTERÈS NO PROTEGITS
DE LA COMARCA DE L'ALT EMPORDÀ
2015

Elaborat per IAEDEN

Juny 2015

INTRODUCCIÓ

Un arbre és un element identificador del nostre patrimoni i de la nostra història. Pot designar llocs geogràfics i són elements presents a l'art com la fotografia, la pintura, l'arquitectura, la literatura o d'altres manifestacions. Conformen el paisatge que coneixem, són referència per a l'orientació i molts d'ells són testimonis de la història del territori.

Per tot plegat, l'any 1987 la Generalitat de Catalunya va aprovar la normativa per la declaració d'arbres monumentals, protegint els arbres d'interès d'acord amb la grandària, però sense menystenir la significança històrica o la bellesa que ofereixen. La protecció governamental ha ajudat a salvaguardar aquests arbres, alhora que els ha donat a conèixer fins a aconseguir que avui rebin més estima que ahir. I és que amb els arbres passa com amb les persones: si sabem que hi són i ens hi apropem, serà possible establir una comunitat que ens enriqueixi.

És per això que la Institució Altampordanesa per a la Defensa i Estudi de la Natura (IAEDEN) ha elaborat *un Inventari d'arbres singulars i d'interès no protegits de la comarca de l'Alt Empordà*. Que representa un recull d'exemplars d'arbres que es consideren interessants per a la comarca de l'Alt Empordà i que a data d'avui no estan protegits sota cap catalogació (ja sigui en el planejament municipal o en la declaració d'arbremonumental declarat per la Generalitat o singular o d'interès comarcal).

En aquest inventari s'han elaborat fitxes informatives d'un total de 151 arbres de la comarca de l'Alt Empordà ubicats en 35 municipis diferents, en els quals es fa una proposta de catalogació com a arbre/arbreda d'interès local. Així com també s'han inventariat 14 arbredes que es proposen de catalogar com a arbreda d'interès comarcal.

PRESENTACIÓ

La Institució Altempordanesa per a la Defensa i Estudi de la Natura (IAEDEN) ha elaborat un *Inventari d'arbres singulars i d'interès no protegits de la comarca de l'Alt Empordà*, que és un recull d'exemplars d'arbres que es poden considerar singulars a la comarca de l'Alt Empordà que a data d'avui no estan protegits sota cap catalogació (ja sigui en el planejament municipal o en la declaració d'arbre/arbreda monumental o singular o d'interès comarcal).

Actualment a la comarca de l'Alt Empordà existeixen 11 arbres protegits catalogats com a **Arbre Monumental** per la Generalitat, tal i com estableix el Decret 214/1987, de 9 de juny, sobre declaració d'arbres monumentals.

Es consideren **arbres monumentals** els exemplars que, per les mides excepcionals dins de la seva espècie per la seva edat, història o particularitat científica, són mereixedors de mesures de protecció. Aquesta protecció implica la prohibició de tallar-los i d'arrencar-los total o parcialment, així com danyar-los per qualsevol mitjà. La declaració dels arbres monumentals es fa des de la Generalitat, que els pot declarar d'ofici o a petició dels propietaris dels terrenys on radiqui l'arbre.

Els arbres monumentals declarats per la Generalitat situats a la comarca de l'Alt Empordà són:

MUNICIPI	DECLARACIÓ	EXEMPLAR	ESPÈCIE CIENTÍFICA
Agullana	<i>Ordre 30 agost 1988 (DOGC 1042, 12-09-1988)</i>	Suro del Mas Perxés	<i>Quercus suber</i>
	<i>Ordre de 8 de febrer de 1990 (DOGC 1262, 02-03-1990)</i>	El Fadri. Suro de Can Bech de Baix	<i>Quercus suber</i>
Albanyà	<i>Ordre 3 desembre 1992 (DOGC 1687, 28-12-1992)</i>	Roure dels Capellans	<i>Quercus pubescens (= Q. humilis)</i>
Capmany	<i>Ordre de 19 d'abril de 1991 (DOGC 1440, 1991.05.08)</i>	Plàtan de Can Compte	<i>Platanus x hispanica</i>
Colera	<i>Ordre de 8 de febrer de 1990 (DOGC 1262, 02-03-1990)</i>	Plàtan de la Plaça. Arbre de la Plaça	<i>Platanus x hispanica</i>
Darnius	<i>Ordre de 8 de febrer de 1990 (DOGC 1262, 02-03-1990)</i>	Plàtan de la Font d'en Massot	<i>Platanus x hispanica</i>
Jonquera, la	<i>Ordre de 19 d'abril de 1991 (DOGC 1440, 1991.05.08)</i>	El Suratell	<i>Quercus suber</i>
Maçanet de Cabrenys	<i>Ordre de 6 de juliol de 2000 (DOGC 3189, 2000.07.24)</i>	La Pubilla	<i>Quercus suber</i>
Llançà	<i>Ordre de 8 de febrer de 1990 (DOGC 1262, 02-03-</i>	Arbre de la Llibertat	<i>Platanus x hispanica</i>

	1990)		
	Ordre de 6 de juliol de 2000 (DOGC 3189, 2000.07.24)	La Pubilla	<i>Quercus suber</i>
Vilafant	Ordre de 19 d'abril de 1991 (DOGC 1440, 1991.05.08)	Alzina de la Font de Can Massanet	<i>Quercus ilex ssp ilex</i>
Vilanant	Ordre 30 agost 1988 (DOGC 1042, 12-09-1988)	Alzina bessona del Mas Nebot I	<i>Quercus ilex ssp ilex</i>
	Ordre 30 agost 1988 (DOGC 1042, 12-09-1988)	Alzina bessona del Mas Nebot II	<i>Quercus ilex ssp ilex</i>

A més, d'aquesta protecció que estableix la Generalitat de Catalunya, des de l'àmbit municipal també es poden protegir arbres/arbredes d'interès local o comarcal, tal i com estableix la normativa existent:

- Decret 47/1988, d'11 de febrer, sobre declaració d'arbres d'interès comarcal i local.
- Decret 120/1989, de 17 d'abril, sobre declaració d'arbredes monumentals d'interès comarcal i d'interès local.
- Normativa urbanística en el marc del Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (POUM).

Es consideren **arbres d'interès local i/o comarcal** determinats exemplars d'espècies arbòries que pel seu valor monumental, històric o científic, formen part del patrimoni cultural de Catalunya. O també arbres que tot i que no assoleixen el grau de notorietat dels anteriors, també se'n considera necessària la protecció i conservació per les seves característiques i popularitat dins el municipi o comarca. I es consideren **arbredes d'interès local i/o comarcal** els conjunts, les arbredes o els bosquets que, per la seva particularitat científica o la seva història, per les mides excepcionals dels arbres del conjunt, per les espècies que els constitueixen o per la seva edat, són mereixedors de mesures de protecció.

En ambdós casos, aquesta protecció implica la prohibició de tallar-los i d'arrencar-los total o parcialment, així com danyar-los per qualsevol mitjà. Per a la realització de tractaments silvícoles i fitosanitaris que calguin pel manteniment del bon estat de l'arbre caldrà autorització de l'administració competent. La seva declaració és per part de l'Administració pública competent. La declaració dels arbres d'interès comarcal es farà per acord del Consell Comarcal, d'ofici o a petició dels propietaris del terreny on radiqui l'arbre. I la declaració dels arbres d'interès local es farà per acord de l'ajuntament corresponent, d'ofici o a petició dels propietaris del terreny on radiqui l'arbre. Per la declaració se seguiran els criteris següents: interès científic, interès històric, mida, edat i altres.

La declaració d'arbredes monumentals s'entén sens perjudici de la protecció que pot representar la declaració individual d'alguns dels arbres del conjunt com a arbres monumental, d'interès comarcal o d'interès local.

A part d'aquests decrets esmentats, la **normativa urbanística** en el marc del Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (POUM) pot desplegar un catàleg de béns a protegir, en el que es poden especificar béns d'interès natural com determinats arbres del municipi.

Cal considerar que a la comarca de l'Alt Empordà existeixen arbres d'un alt grau d'interès protegits i catalogats segons la normativa detallada com són:

Arbres d'interès local declarats pels plens dels ajuntaments.

MUNICIPI	ANY DECLARACIÓ	EXEMPLAR	ESPÈCIE CIENTÍFICA
Jonquera, la	1991	Xiprer de l'embassament de Requesens	<i>Taxodium distichum</i>
	1991	Tell del Castell de Requesens	<i>Tilia plathyphyllos</i>
	1991	Píce de la Font Rovellada	<i>Picea abies</i>
	1991	Cedre de Requesens (doc 5 cedres)	<i>Cedrus atlantica</i>
	1991	Faig Ajagut	<i>Fagus sylvatica</i>
	1991	Els dos Pins del Molí	<i>Pinus pinea</i>
Portbou	2001	Pi del Jardí de la Casa Herrero	<i>Pinus sp.</i>
Roses	1994	Pi d'en Rahola; Pi Gros	<i>Pinus pinea</i>
	1994	Olivera de l'Alzeda	<i>Olea europaea var. europaea</i>
	1994	Tamariu de Roses (Tamariu del Rastrell-doc1)	<i>Tamarix sp.</i>
	1994	Palmera del monument al Pescador	<i>Washingtonia sp.</i>
	1994	Arbre argentat del monument al Pescador, Cinamon	<i>Elaeagnus angustifolia</i>

Arbres catalogats com a béns a protegir en els Plans d'Ordenació Urbanística Municipal (o Normes Subsidiàries). Després de consultar el Registre de planejament urbanístic de Catalunya, s'ha elaborat el següent quadre.

MUNICIPI	DOCUMENT URBANÍSTIC	EXEMPLAR	ESPÈCIE CIENTÍFICA
Agullana	<i>Precatàleg NNSS Agullana</i>	Suro de la Roca del Bolet	<i>Quercus suber</i>
	<i>Precatàleg NNSS Agullana</i>	Els Castanyers de Santa Eugènia	<i>Castanea sativa</i>
	<i>Precatàleg NNSS Agullana</i>	Suro del Puig del Ram	<i>Quercus suber</i>
	<i>Precatàleg NNSS Agullana</i>	Suro del Fadrí del passatge del Parrot	<i>Quercus suber</i>
	<i>Precatàleg NNSS Agullana</i>	Castanyer de la font de Mas Ferrer	<i>Castanea sativa</i>
	<i>Precatàleg NNSS Agullana</i>	Suro de la Font de Cal Rabbit	<i>Quercus suber</i>
	<i>Precatàleg NNSS Agullana</i>	Suro de la font de Boadella	<i>Quercus suber</i>
Bàscara	Normativa POUM Bàscara (article 130)	Alzines de ca l'Aleix	<i>Quercus ilex</i>
La Selva de Mar	NNSS La Selva de Mar - Catàleg de protecció	Entorn de la font dels Lledoners	
Roses	POUM Roses - Relació béns protegits	Olivera del Mas Oliva	

	POUM Roses - Relació béns protegits	Palmera de correus	
	POUM Roses - Relació béns protegits	Figuera del mas de les figueres	
	POUM Roses - Relació béns protegits	lledoners del cau de les guilles	
	POUM Roses - Relació béns protegits	Alzina suerera/Suros de la font de la torre del Sastre	
	POUM Roses - Relació béns protegits	Plàtan del col·legi Narcís Monturiol	
	POUM Roses - Relació béns protegits	Pollancre de la Ciutadella	
Vilaür	NNSS Vilaür - Precatàleg d'elements de la zona SNU d'interès botànic, autòcton i arquitectònic	Barrera de xifrers de tot el municipi	
	NNSS Vilaür - Precatàleg d'elements de la zona SNU d'interès botànic, autòcton i arquitectònic	Alzina de l'accés a la zona esportiva	
	NNSS Vilaür - Precatàleg d'elements de la zona SNU d'interès botànic, autòcton i arquitectònic	Roure de la zona del safareig públic	
	NNSS Vilaür - Precatàleg d'elements de la zona SNU d'interès botànic, autòcton i arquitectònic	Lledoners del perímetre de can Puig	

Pel que fa a la declaració comarcal no ens consta que s'hagi protegit cap arbre a l'Alt Empordà, ni tampoc cap arbreda.

La Institució Altempordanesa per a la Defensa i Estudi de la Natura (IAEDEN) ha elaborat aquest *Inventari d'arbres singulars i d'interès no protegits de la comarca de l'Alt Empordà*, que és un recull d'exemplars d'arbres que es poden considerar singulars a la comarca de l'Alt Empordà que a data d'avui no estan protegits sota cap catalogació (ja sigui en el planejament municipal o en la declaració d'arbre/arbreda monumental o singular o d'interès comarcal).

En aquest inventari s'han elaborat **fitxes informatives d'un total de 151 arbres/arbredes de la comarca de l'Alt Empordà ubicades en 35 municipis** diferents, en els quals es fa una **proposta de catalogació com a arbre/arbreda d'interès local**. Així com també s'han inventariat **14 arbredes que es proposen de catalogar com a arbreda d'interès comarcal**.

Aquest inventari és el punt de partida d'identificació dels exemplars d'arbres i arbredes que no gaudeixen de cap tipus de declaració per a facilitar-ne la seva protecció per part de les Administracions competents.

No es descarta que en algun municipi s'hagués fet alguna protecció a algun exemplar d'arbre que no s'hagi detectat, si és aquest el cas, amb la tramesa de la informació s'esmenarà l'error.

METODOLOGIA I FONTS DE DADES

Els arbres identificats a l'inventari segueixen com a criteri:

- Haver estat mencionats com a destacats en bibliografia o internet, ja sigui per l'interès de l'arbre o per haver estat una referència d'algun acte històric.
- Haver estat font d'inspiració literària o artística.
- Ser mencionats com a singulars i destacats per entrevistes fetes a agents d'interès a la comarca, ja sigui per la seva grandària, bellesa o antiguitat i la seva integració en el paisatge.

A més, tal i com ja s'ha comentat, cap d'aquest arbre ens consta que estigui catalogat ni protegit.

Els nom dels arbres, s'ha volgut ser el més fidel possible al nom popular o conegut per la zona, normalment associat a la pertinença o el lloc.

La procedència de les dades de les fitxes de l'inventari estan especificades en les fitxes corresponents a cada exemplar, però poden provenir de publicacions diverses, col·laboracions o visites pròpies. Una de les fonts de dades més importants de les que s'ha nodrit aquest inventari és el recull documental de la Generalitat de Catalunya de la secció de Gestió d'Espais Naturals.

La majoria dels exemplars i dades incloses mencionades en l'inventari han estat validades amb una visita de camp, tal i com es fa constar a les fitxes. I aquesta és la raó per la qual a cada fitxa s'inclou la informació d'estat, en el qual es diferencia entre:

- Localitzat: arbre del qual es tenia informació i s'ha localitzat, i validat les dades.
- No localitzat: arbre del qual es té informació i no s'ha localitzat en visita a camp, però que la font d'informació de la qual procedeix no ens sap confirmar la seva mort o desaparició, i per tant, es manté en l'inventari.
- No visitat: arbre del qual es té informació i se'ns ha fet arribar informació i validació de la seva existència, per la qual cosa no s'ha considerat necessari de fer una visita de camp.
- Mort: en el cas d'arbres dels quals es tenia informació, però s'han trobat les restes mort o la font d'informació ens ha informat de la seva desaparició, i per tant, ja no s'ha inclòs en l'inventari.

Així mateix, en les fitxes hi ha la informació de l'origen de les dades que amplia aquesta informació.

Les mesures que s'han considerat per a caracteritzar l'arbre són l'alçada, el volt o perímetre de canó i el diàmetre de la capçada.

- L'alçada és difícil de determinar i s'ha pres utilitzant l'aplicació Android "Measure Height" que és un programari que utilitza dispositius acceleròmetre i equacions trigonomètriques per calcular la distància a una alçada dels arbres i l'arbre.

Tot i això, hem pogut comprovar que les alçades porten associat un +/- 15% d'error, per tant, es pot considerar una dada aproximada.

- El volt o perímetre de canó, és la mesura del perímetre del tronc a 1.30m del terra. Sempre que no s'indiqui el contrari, s'ha mesurat a 1,30m.
- El diàmetre de la capçada s'ha calculat aproximadament amb l'arbre i fent una comprovació per ortofotomapa, en especial als arbres de fulla caduca.
- En els conjunt d'arbres identificats com és el cas de tamariuars s'ha calculat l'àrea aproximada, a través d'una visita i una comprovació per ortofotomapa.

I finalment, després de l'anàlisi de totes les dades, ens atrevim a fer una proposta de catalogació de cada un dels exemplars inclosos a l'inventari.

També s'ha volgut fer una proposta de catàleg d'arbredes d'interès comarcal, ja que un percentatge destacat del territori altempordanès és bosc i determinats espais gaudeixen ara mateix de valors excepcionals que caldria preservar. En concret, s'han agafat dades i estudis procedents que identifiquen masses forestals d'interès a l'Alt Empordà procedents del centre de recerca CREAM de la Universitat Autònoma de Barcelona que és un centre de referència en investigació d'ecologia terrestre. En concret s'han proposat com a boscos o rodals singulars d'interès per a ser declarats com a arbredes comarcals pels seus valors en matèria de biodiversitat, maduresa, aprofitament productiu o silvícola i interès social.

Som plenament conscients, que per a l'elaboració d'un catàleg exhaustiu de tots els arbres empordanesos, voldria un treball de molta més dedicació, ja que ens hem adonat la gent de cada territori té identificats arbres singulars en el seu paisatge, història i vida, i que segur no estan tots inclosos en les fitxes que presentem. Però, entenem que aquesta primera aproximació pot servir per animar-nos a recollir aquesta informació.

Aquest inventari ha estat elaborat el primer trimestre del 2015 per Marta Ball-llosera Font i Montserrat Pascual Manich, però no hagués estat possible sense la col·laboració d'Ernest Batlle, Bartomeu Borràs, Joan Budó, Enric Capalleres, Josep Maria Dacosta, Sebastià Delclòs, Jaume Geli, Eduard Parès, Pere Roura i Sabà, Lluís Serrano. Així com també es vol fer constar als agraïments les persones que han participat a les visites de camp Elisabet Brunsó, Dolors Garcia, Francesc Tubau, Joan Ventura.